

підгрупи, яка брала участь в умовному інноваційному процесі, дає підстави опрацювати різні варіанти результатів. Рішення приймаються не методом спроб і помилок (що, на жаль, ми спостерігаємо в реальній практиці сучасної школи), а відповідно до всебічної аналітичної експертизи.

Застосування експериментальних моделей позааудиторної роботи для формування інноваційної компетентності майбутніх учителів початкової школи, як показують результати дослідження, значно вплинуло на рівень професійної самооцінки студентів. У всіх експериментальних групах помітно зменшилася кількість студентів із завищеною самооцінкою. Найвищий показник у цьому плані зафіксовано в групі Е₄, де було запроваджено комплексну модель. Саме в цій групі зафіксовано помітне збільшення кількості студентів із адекватною професійною самооцінкою (+43,4% проти середнього показника по решті груп +37,3%) і найбільше зменшення кількості студентів із заниженою самооцінкою (-26,7% проти середнього показника – 3,7%).

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Участь студентів у всіх напрямках позааудиторної роботи сприяє значним позитивним зрушенням у їхній теоретичній і практичній підготовці. А чим ґрунтовніше підготовлені студенти до здійснення професійно-педагогічної діяльності, тим більш критично вони спроможні оцінити свої дії. Не випадково К.Ушинський слушно зазначав: “Мистецтво виховання має ту особливість, що майже всім воно здається справою знайомою і зрозумілою, а іншим навіть справою легкою – і тим зрозумілішим і більш легким здається воно, чим менше людина з ним ознайомена, теоретично або практично” [7]. Перспективи подальших досліджень проблеми вбачаємо у використанні розглянутих засобів формування адекватної самооцінки майбутнього вчителя під час педагогічної практики.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2004. – 1440с.
2. Зажерило Я.С. Застосування педагогічного тренінгу в процесі підготовки майбутнього вчителя історії / Я.С./Зажерило //Науковий вісник Миколаївського державного університету. – Випуск 12. Педагогічні науки: зб.наук. пр. – Т.1. – 2006. – С.265-271.
3. Инновационные технологии в гуманитарном вузе /Под ред. В.И.Носкова.– Донецк: ООО “Лебедь”, 2002. – 288 с.
4. Митина Л.М. Учитель как личность и профессионал / Митина Л.М. – М., 1994. – 215 с.
5. Попова О.В. Підготовка майбутнього вчителя до роботи в інноваційних закладах / О.В.Попова // Засоби навчальної та науково-дослідної роботи: зб. наук. пр.– Харків: ХДПУ, 1998. – Вип.8-9. – С. 63-66.
6. Слостенін В.А. Педагогика: инновационная деятельность / В.А. Слостенін, Л.С. Подымова. – М.: ИЧП “Издательство Магистр”, 1997. – 308 с.
7. Ушинський К.Д. Вибрані педагогічні твори / К.Д. Ушинський. – К.: Рад.школа, 1983.

УДК 371.32+81 243

Л.М. Покорна

ЗНАЧЕННЯ ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ТВОРЧОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ЙОГО ПЕДАГОГІЧНИХ ФУНКЦІЙ У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

У статті розглядаються питання реформування педагогічної освіти та організації науково-дослідної діяльності м майбутнього вчителя англійської мови початкових класів.

The article is devoted to reforming the pedagogical educational system and organization of scientific investigation of future English teachers of primary school.

Реформування освітньої галузі “Іноземна мова” ототожнюється сьогодні з інноваційними процесами, а відтак суспільству потрібні педагоги, що мають високий рівень професійної компетентності та здатність до запровадження інновацій. Особливого значення в забезпеченні професійного розвитку педагогів зросло в період запровадження вивчення іноземної мови з другого класу [4: 5], коли гостро постало питання володіння вчителями англійської мови молодших класів принципами комунікативно зорієнтованого навчання, що лежить в основі нової програми [1: 4].

Інтеграція України до європейської спільноти, приєднання вітчизняної освіти до Болонської декларації передбачають структурне реформування вітчизняної освіти, модернізацію освітніх програм, відповідні перетворення у вищих навчальних закладах за умов кредитно – модульної системи організації навчального процесу. Підготовка спеціалістів здійснюється за освітньо – кваліфікаційними рівнями: бакалавр, спеціаліст, магістр.

Магістр – це освітньо-кваліфікаційний рівень викладача іноземної мови, який оволодів поглибленими фундаментальними психолого-педагогічними і фаховими знаннями інноваційного характеру; набув досвіду застосування та продукування нових знань для вирішення проблемних педагогічних і науково-дослідних завдань у галузі навчання іноземних мов у школі [2: 3].

Актуальність формування у студентів – майбутніх учителів іноземних мов початкової школи визначається передусім розбудовою української державності, орієнтацією на євроінтеграцію висувають перед вітчизняною системою освіти вільне володіння громадянами іноземною мовою, що зумовило обов’язкове її вивчення з другого класу згідно із чинною Програмою для загальноосвітніх навчальних закладів. Мета статті окреслити завдання науково-дослідницької роботи магістрантів, майбутніх вчителів англійської мови початкових класів під час асистентської практики.

Під час педагогічної практики кожний студент виконує дослідницьку роботу, яка проводиться у двох напрямках: психолого – педагогічному та методичному.

Проведення психолого – педагогічних досліджень магістрантами реалізується у виконанні індивідуальних завдань дослідницького характеру. Проведення невеликих, конкретних психолого – педагогічних досліджень повинно сприяти розвитку у майбутніх фахівців необхідних умінь аналізувати результати досліджень і застосовувати їх у практичній роботі.

Оскільки програма педагогічної практики передбачає проведення практикантами глибокого психолого – педагогічного вивчення особистості окремого студента та колективу академгрупи в цілому, різноманітних виховних заходів з подальшим їх педагогічним аналізом, орієнтовна тематика дослідницьких завдань тісно пов’язана саме з цими проблемами, а результати досліджень мають широко використовуватися при написанні психолого – педагогічних характеристик та методичних розробок виховних заходів.

Результативність навчально-виховного процесу значною мірою залежить від уміння вчителя творчо працювати. Щоб навчитися цього, потрібно оволодіти вміннями дослідної діяльності. А це вимагає не тільки опанування методами дослідження, але й усвідомлення сутності дослідної діяльності як такої, її значення для професійної майстерності вчителя-предметника.

Як показує узагальнення досліджень дидактів (Н.В.Кузьміна, В.О. Сластенін), психологів (І.О. Зимня, О.С.Ільїнська), методистів (К.І. Саломатов, С.Ф. Шатілов, Н.В. Язикова), гностичні вміння є стрижневими для ефективної реалізації професійно значущих функцій вчителя: конструктивної, організаторської, комунікативної. Стосовно навчання іноземних мов зміст цих функцій полягає у наступному:

- конструктивно – планувальна функція передбачає добір навчального матеріалу, планування іншомовної діяльності вчителя та учнів на уроці, під час позакласних заходів;
- організаторська функція полягає в організації мовного та мовленнєвого матеріалу, поведінки вчителя (мовленнєвої, немовленнєвої), іншомовної діяльності учнів;

- комунікативно – навчальна функція складається з мотиваційно – стимулюючого, інформаційного та контрольного – коригуючого компонентів, аналіз змісту яких з урахуванням специфіки раннього шкільного навчання дозволяє кваліфіковано застосовувати сучасні принципи, методи, прийоми і засоби навчання іншомовного спілкування.

Не меншу роль гностичні, тобто аналітичні, вміння відіграють і для творчого здійснення таких професійно важливих функцій майбутнього вчителя іноземної мови як:

- виховна функція: планування і вирішення виховних завдань засобами іноземної мови з урахуванням особливостей початкового ступеня;
- розвиваюча функція: розвиток пізнавальних, інтелектуальних та мовленнєвих здібностей у процесі оволодіння ними іноземною мовою, а також формування і розвиток в учнів позитивних мотивів учіння;
- освітня функція: допомагає учням в оволодінні вміннями вчитися, розширювати свій світогляд, пізнавати себе та іншу систему понять, через яку можуть усвідомлюватися інші явища.

Специфіка раннього шкільного навчання іноземної мови в сучасних умовах зумовлює широку інтерпретацію цих функцій. Наприклад, з урахуванням специфічних завдань початкового ступеня зміст освітньої функції навчання іноземної мови дітей молодшого шкільного віку може бути інтерпретований у такий спосіб:

- Допомогати дітям в оволодінні вміннями вчитися, формувати у них універсальні лінгвістичні поняття, що спостерігаються в рідній та іноземній мовах (звук, буква, слово, речення, інтонація тощо); формувати мінімум базових лінгвістичних понять, пов'язаних з первинним уявленням про особливості мовної системи англійської мови (фонетичної, лексичної, граматичної); залучати дітей до нового для них мовного світу в тому віці, коли учні ще не зазнають психологічних бар'єрів у використанні іноземної мови як засобу спілкування; залучати дітей до нового соціального досвіду в ході програвання різних ролей в ігрових ситуаціях, типових для сімейного, побутового та навчального спілкування тощо.

Творча реалізація зазначених вище функцій на практиці зумовлена значною мірою рівнем володіння вчителем уміннями власне дослідної діяльності.

Власне дослідні вміння пов'язані з науково – методичною діяльністю майбутнього вчителя, яка передбачає вміння працювати з довідковою та науково – методичною літературою, вміння висувати гіпотезу, організовувати й проводити нескладні експерименти, вміння спостерігати й аналізувати свою педагогічну діяльність та працю колег за попередньо визначеними критеріями з метою вивчення і запозичення досвіду їх роботи або надання методичної допомоги в разі потреби [5: 17].

Під час педагогічної практики студентів – магістрантів організується робота наукових семінарів з психолого – педагогічних та методичних проблем, на яких обговорюються актуальні питання педагогіки, психології, методики викладання іноземної мови. Їх мета – сприяти збагаченню професійного досвіду магістрантів і впливати на формування індивідуального стилю педагогічної діяльності майбутніх фахівців. Крім актуальних наукових та науково – методичних проблем, на семінарах розглядаються й питання, що виникають у процесі проведення практикантами навчально – виховної роботи зі студентами, а також ті, які пов'язані з вивченням особистості студента і студентської групи, плануванням та проведенням виховної роботи тощо. Кожен студент має обов'язково підготувати одне з питань семінару і взяти активну участь у обговоренні тих, які презентують інші студенти [3: 58].

При оцінці змісту дослідницького завдання, виконаного магістрантом під час педагогічної практики беруться до уваги переконливість тверджень, адекватність застосованих методик, логічність викладу, повнота висновків, наявність методичних рекомендацій, списку використаної літератури, дотримання вимог технічного й естетичного оформлення й орфографічного стандарту.

Таким чином, організація наукової роботи магістранта – практиканта набуває великого значення у реалізації гностичної та власне дослідної діяльності майбутнього вчителя. Перспективним є те, що наявність цієї якості спонукає магістранта – практиканта до пошуку нестандартного вирішення методичних завдань, до висування оригінальних гіпотез та перевірки їх правильності в ході дослідного навчання, до узагальнення свого досвіду в методичних розробках і публікаціях.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бігич О.Б. Теорія і практика формування методичної компетенції вчителя іноземної мови початкової школи. – К.: Ленвіт, 2006.
2. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник/ кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 1999.
3. Організація педагогічної та науково – асистентської практики (освітньо – кваліфікаційний рівень “магістр”) /Укл.: Соловей М.І., Спіцин Є.С., Бориско Н. Ф., Складенко Н.К. – К.: Ленвіт, 2007.
4. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Іноземна мова. 2-12. – К.: Перун, Ірпень, 2005.
5. Роман С.В. Методика навчання англійської мови у початковій школі. – К.: Ленвіт, 2005.

УДК 373.3: 37.011.31

Р.М. Пріма

ЕДУКАЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ФОРМУВАННЯ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА НА ЕТАПІ ДОПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ: ЗМІСТОВА ХАРАКТЕРИСТИКА

У статті подається характеристика едукативного (освітнього) середовища допрофесійного етапу підготовки майбутнього педагога крізь призму його впливу на процес формування підвалин мобільності фахівця у професійній діяльності.

The article deals with the characteristic of the educational environment of preparatory stage of a future teacher in the light of his influence on the base formation of the specialist mobility in the professional activity.

Системно-інтегративна підготовка професійно мобільного вчителя в умовах неперервної освіти вимагає такої організації навчально-виховного процесу ще на етапі допрофесійної підготовки, за якої учні будуть практично залучені у квазіпрофесійну діяльність, цілі, зміст і організація якої тісно взаємодіють і виступають складовими едукативного середовища. Проблема формування оптимального середовища становлення мобільного фахівця в неперервній освітній системі є однією із ключових умов підвищення якості освіти, що актуалізує означений аспект дослідження. У цьому контексті закономірно виникає потреба з'ясування, перш за все, змістової характеристики досліджуваного феномена.

Мета статті: розкрити змістову сутність поняття “едукативне (освітнє) середовище”, його компонентів у руслі формування професійної мобільності майбутнього педагога на етапі допрофесійної підготовки.

Для коректного тлумачення визначення “едукативне середовище”, на нашу думку, доцільно проаналізувати етимологію зазначених термінів.

Поняття “едукативний” походить від англійського “education” – освіта, що дозволяє трактувати його як освітній, навчально-виховний, педагогічний, хоча у довідниковій літературі воно здебільшого не розглядається, а натомість у психолого-педагогічних джерелах щодо “середовища” переважно вживається термін “освітнє”, а також його